

В.В. Готра

к. е. н.,

*доцент кафедри економіки підприємства
Ужгородський національний університет*

Я.С. Максимчук

викладач

Львівський університет бізнесу та права

КЛЮЧОВІ ФАКТОРИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇЇ СКЛАДОВІ

Процес становлення ринкової економіки в Україні посилює конкуренцію, яка стає основним механізмом регулювання господарського процесу. На сучасне підприємство впливають зміни, що відбуваються як у зовнішньому, так і у внутрішньому середовищі та характеризуються нестабільністю, і вимагають швидкої реакції підприємств. За даних умов по новому розглядаються

питання управління підприємством та особливого значення набуває проблема забезпечення його економічної безпеки.

Поняття економічної безпеки пройшло чимало переосмислень у зв'язку зі зміною умов зовнішнього середовища і з урахуванням факторів, які зумовлюють процеси управління. Вперше термін «економічна безпека» з'явився на Заході у зв'язку з загостренням проблеми обмеженості ресурсів [9]. У сучасній вітчизняній науковій літературі з цієї проблематики єдиної думки відносно формулювання поняття «економічна безпека» у макроекономічному аспекті не існує. Так, Г. Дарнопих визначає економічну безпеку як стан національної економіки, який забезпечує економічний суверенітет, економічне зростання, підвищення добробуту в умовах міжнародної економічної залежності [5]. А Н. Капустін дає визначення «економічної безпеки» як кількісної та якісної характеристики економічних властивостей системи з погляду її здатності до самовиживання та розвитку в умовах дестабілізуючої дії непередбачуваних та важкопрогнозованих зовнішніх і внутрішніх факторів [7]. Інший підхід пропонує С. Глушенко, визначаючи економічну безпеку як здатність підприємства до ефективного функціонування у ситуації ризику [4].

Відповідно до Указу Президента України «Про Стратегію національної безпеки України» [2], визначено принципи, пріоритетні цілі, завдання та механізми забезпечення життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз.

У Стратегії національної безпеки України для її економічної складової головну мету сформовано через критерій прийнятого рівня забезпечення економічної безпеки. Цей критерій є комплексним показником, що інтегрує у собі рівень конкурентоспроможності, можливість підтримання сталого розвитку, стан продуктивності виробництва та зайнятості населення, які, своєю чергою, є результатом узагальнення сукупності показників, що формуються на відповідних рівнях ієрархії «дерева цілей» [1].

З точки зору сьогоденного наукового апарату найбільш виваженим можна вважати визначення економічної безпеки держави як загальнонаціонального комплексу заходів та механізмів протидії внутрішнім і зовнішнім загрозам, використання якого дає змогу досягнути та підтримувати стабільний розвиток економіки держави [8].

Виділяють дві групи факторів, що впливають на економічну безпеку:

1. Зовнішні чи екзогенні (незалежні від діяльності підприємства);
2. Внутрішні чи ендогенні (залежні від діяльності підприємства).

В свою чергу зовнішні фактори поділяються на три підгрупи, а саме: соціально-економічні, ринкові та інші фактори, що залежать від специфіки

підприємства. До внутрішніх відносять фактори зумовлені виробничою діяльністю, інвестиційною та фінансовою діяльністю.

З позиції ризик-менеджменту забезпечення економічної безпеки підприємства передбачає регулювання таких основних моментів: безпеки менеджменту і кадрів; безпеки культури; безпеки інформації і прийняття рішень; безпеки виробництва; юридичної безпеки; фінансової безпеки; безпеки проведення розвідки [6].

До головних складових економічної безпеки підприємства належать: політико-правова безпека; техніко-технологічна; ресурсна; екологічна; інтелектуальна; соціальна; інформаційна; силова; фінансова безпека; безпека праці [3].

Отже, економічна безпека підприємства є мірою гармонізації у часі і просторі економічних інтересів підприємства з інтересами пов'язаних з ним суб'єктів зовнішнього середовища, що діють поза межами підприємства.

Література

1. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 № 964-IV // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 39. – С. 351.
2. Указ Президента України «Про Стратегію національної безпеки України» від 12.02.2007 № 105/2007 // Стратегічна панорама. – 2007. – № 1. – С. 5–12.
3. Варналій З. Проблеми та шляхи забезпечення економічної безпеки України / З. Варналій // Економіка і управління. – 2001. №1. – С.18-29.
4. Глуценко С.В. Управління фінансовим ризиком і економічна безпека підприємства. /С.В. Глуценко // Наукові праці ДоНТУ. – 2002. – Вип.47. – С.22-29.
5. Дарнопих Г. Сучасні проблеми економічної безпеки України // Вісник Академії правових наук України. – 1998. – № 1. С.142-150.
6. Євдокимов Ф.І., Федорова Н.В. Оцінка економічної безпеки підприємства та її планування./ Ф.І. Євдокимов, Н.В. Федорова // Вісник технологічного університету Поділля. – 2000. – №4(4.2). – С.108-110.
7. Капустін Н. Економічна безпека галузі і фірми. Н. Капустін // Бізнес-інформ. – 1999. – №11-12. – С. 45-47.
8. Кириченко О. А. Проблеми управління економічною безпекою суб'єктів господарювання : монографія / О. А. Кириченко, В. С. Сідак, С. М. Лаптев та ін. – К. : УЕП «Крок», 2008. – 401 с.
9. Коженевські Л. Управління безпекою // Актуальні проблеми економіки. – К.: НАУ, 2003. – №1(30). – С.147-154.